

Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

Activiteitenverslag
**VAN DE HOGE RAAD
VOOR VRIJWILLIGERS**
2020

Voorwoord

In 2020 heeft de gezondheids crisis de Hoge Raad voor Vrijwilligers diep geraakt, net als alle sectoren van het maatschappelijk leven. Het virus en de ziekte hebben ons allemaal getroffen. Sommigen kregen de ziekte zelf, anderen verloren dierbaren aan de ziekte. Onze gedachten gaan in de eerste plaats naar hen uit. Wij denken ook met dankbaarheid aan al wie ons door deze crisis heeft geholpen.

Onze wereld is veranderd. Onze relaties werden erdoor getekend. Vrijwilligerswerk werd voor sommigen verboden. Dit leidde tot eenzaamheid bij de vrijwilligers en verwarring bij wie gebruik maakt van vrijwilligerswerk.

De HRV heeft dan wel niet fysiek kunnen vergaderen, hij heeft wel zijn standpunten kenbaar gemaakt tijdens de aanpak van de crisis en de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad, die later omgedoopt werd tot het Overlegcomité.

Zoals uit dit activiteitenverslag blijkt, werd de geest van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers gedurende de hele gezondheids crisis geschonden en heeft de HRV het doel van de wet op een duidelijke manier proberen te verdedigen. Afgezien van enkele specifieke kwesties, zoals het verhogen van de plafonds of de mogelijkheid om vrijwilligerswerk in te zetten in commerciële structuren, werd de HRV immers meermaals niet geraadpleegd, hoewel dit in niet-dringende gevallen bij de wet verplicht is. Artikel 22bis luidt immers: "Behalve in dringende gevallen legt de Minister van Sociale Zaken of gelijk welke andere minister elk voorontwerp van wet of ontwerp van organiek of reglementair besluit tot wijziging van de wetgeving of reglementering betreffende het vrijwilligerswerk of dat een invloed kan hebben op het vrijwilligerswerk in België, aan de Raad voor advies voor." Dit moest in herinnering worden gebracht. De HRV is van plan waakzaam te blijven en hoopt dat de genomen beslissingen die buiten het kader van de wet vallen, na afloop van de crisis wel degelijk worden opgeheven en dat de Raad al zijn prerogatieven terugkrijgt.

Ook intern kon de HRV zijn voorzitterschap niet vernieuwen, na het ontslag in september 2019 van de persoon aan wie het voorzitterschap toevertrouwd werd. De vicevoorzitters hebben de functie waargenomen. Met de leden van het bureau en het secretariaat en alle leden van de Raad hebben wij gereageerd wanneer dat nodig was. Wij hebben ook geantwoord op de vragen die aan ons werden gericht. Dit was enkel en alleen mogelijk dankzij de gewetensvolle en rigoureuze inzet van ieder van ons.

Omdat deze crisis alle voordelen van vrijwilligerswerk in de verf heeft gezet – zowel voor de vrijwilliger zelf als voor de sectoren die ervan profiteren – wil de HRV zijn opdrachten voortzetten en daarbij het doel en de kwaliteit van vrijwilligerswerk te allen tijde voor ogen houden. Een veeleisende en inspirerende uitdaging, waarbij ik u veel leesplezier wens.

De Voorzitter, Bernard Hubien

Inhoudstafel

Voorwoord

1. De Hoge Raad voor Vrijwilligers

A. De werking

B. De algemene vergaderingen

C. Het Bureau

2. Advies over de uitbreiding van de vrijwilligerswet en de afwijking van C45B voor tijdelijk werklozen

3. Advies over de verlenging van de uitbreiding van de vrijwilligerswet

4. Advies op het wetsvoorstel op 8 juli 2020 betreffende het verenigingswerk

5. Advies over vrijwilligerswerk georganiseerd door commerciële instellingen, tijdelijke verhoging van het jaarlijkse plafond voor de forfaitaire kostenvergoeding

Bijlage 1: de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers

Bijlage 2: het koninklijk besluit van 20 december 2018 tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers

Bijlage 3: de recente wetgevende teksten met betrekking tot het vrijwilligerswerk en de vrijwilligers

Bijlage 4: Samenstelling van de Hoge Raad voor Vrijwilligers in 2020

1. De Hoge Raad voor Vrijwilligers

A. Werking

Adviesraad, opgericht bij koninklijk besluit van 2 oktober 2002 bij het Ministerie van Sociale Zaken – het huidige FOD Sociale Zekerheid. De HRV is een organisatie van raadpleging en overleg waarbij vrijwilligers en overheid met elkaar in contact komen. Dit garandeert een permanente aandacht voor de specifieke problemen van de vrijwilligers en dit op talrijke gebieden: aansprakelijkheidsrecht, de sociale zekerheid, de fiscaliteit, het arbeidsrecht.

De Raad heeft de volgende taken:

- 1° het verzamelen, systematiseren en analyseren van informatie met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk;
- 2° het onderzoeken van de specifieke problemen waarmee vrijwilligers en het vrijwilligerswerk kunnen geconfronteerd worden;
- 3° op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde Ministers adviezen geven of voorstellen doen met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk.

De Hoge Raad is samengesteld uit 21 effectieve leden – 10 Franstaligen, 10 Nederlandstaligen en 1 Duitstalige – en van vervangende leden, benoemd door de Koning voor vier jaar. Daarnaast zijn 4 deskundigen benoemd wegens hun wetenschappelijke expertise inzake vrijwilligerswerk.

Afgezien van de 4 deskundigen zijn de leden overkoepelende organisaties die de sector van het vrijwilligerswerk vertegenwoordigen.

De diversiteit van het vrijwilligerswerk wordt weerspiegeld in de Hoge Raad. Om die reden werd het maatschappelijk veld ruwweg ingedeeld in 10 grote sectoren. Elk van deze sectoren wordt vertegenwoordigd in de Raad:

1. Vorming en onderwijs
2. Jeugd en ouderen
3. Gezondheidszorg
4. Maatschappelijk en justitieel welzijnswerk
5. Sport
6. Cultuur (kunsten, kunstpatrimonium, wetenschappen) en vrije tijd
7. Humanitaire actie en internationale solidariteit
8. Religie, levensbeschouwelijke strekkingen, politiek
9. Leefmilieu, natuur, dierenwelzijn, ecologie,...
10. Familie en andere

Alle informatie over de Raad, zijn vroegere adviezen en de wetgeving met betrekking tot het vrijwilligerswerk zijn beschikbaar op de site van de HRV (www.hogeraadvrijwilligers.belgium.be/nl).

B. De algemene vergaderingen

In 2020 werden geen algemene vergaderingen gehouden vanwege de gezondheids crisis. De Raad heeft echter zijn activiteiten en contacten voortgezet. Aangezien het huishoudelijk reglement van de Raad voorziet in de mogelijkheid om elektronisch te stemmen, heeft het werken op afstand de Raad niet belet om in 2020 vier adviezen uit te brengen.

C. Bureau

Het Bureau vergaderde op 29 januari 2020. Het bestaat uit de volgende leden:

- Hannes RENGLÉ
- Lien BERTON
- Joris FAKROUNE
- Bernard HUBIEN
- Emmeline ORBAN
- Jacky CLOTH

2. Advies over de uitbreiding van de vrijwilligerswet en de afwijking van C45B voor tijdelijk werklozen

Sinds het begin van de gezondheids crisis hebben de opeenvolgende regeringen veel maatregelen moeten nemen om hieraan het hoofd te bieden, waarvan sommige beslissingen gevolgen hebben gehad voor het vrijwilligerswerk. Het gaat hierbij om de uitbreiding van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers tot bepaalde organisaties met winstoogmerk en de opheffing, voor tijdelijk werklozen, van de verplichting om het attest C45B aan de RVA voor te leggen om vrijwilligerswerk te kunnen doen.

De HRV was vooreerst verbaasd dat hij niet werd geraadpleegd over deze belangrijke aanpassingen, vooral omdat in 2019 de vrijwilligerswet werd gewijzigd waarbij werd bepaald dat de minister van Sociale Zaken of gelijk welke andere minister elk voorontwerp van wet of ontwerp van organiek of reglementair besluit tot wijziging van de wetgeving of reglementering betreffende het vrijwilligerswerk of dat een invloed kan hebben op het vrijwilligerswerk in België aan de Raad voorlegt voor advies.

De Raad veroordeelt in dit advies met klem de mogelijkheid om vrijwilligers te kunnen inzetten in commerciële organisaties: dit gaat in tegen de geest van de vrijwilligerswet en ook de coronapandemie kan een dergelijke uitbreiding niet rechtvaardigen. De vrijstelling van C45B voor tijdelijk werklozen kan op de goedkeuring van de HRV rekenen, maar het is jammer dat dit niet is uitgebreid naar alle werklozen.

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2020-c45b.pdf>

3. Advies over de verlenging van de uitbreiding van de vrijwilligerswet

De mogelijkheid van commerciële organisaties om vrijwilligers in te zetten, oorspronkelijk voorzien tot 30 juni 2020 door het koninklijk besluit van 23 juni 2020 nr. 36 (tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 24 van 20 mei 2020 tot tijdelijke uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers tot de organisaties die door de bevoegde overheid zijn erkend voor de bijstand aan en de zorg voor bejaarden en voor de opvang en de huisvesting van bejaarden in de private commerciële sector) werd uitgebreid tot 31 augustus 2020.

Opnieuw heeft de Minister haar verplichting om de Raad om advies te vragen genegeerd. De HRV heeft in zijn advies nog eens uitgebreid de argumenten aangehaald waarom een dergelijke maatregel schadelijk is voor het vrijwilligerswerk. De Raad verzet zich met klem tegen de idee om vrijwilligers in te zetten in commerciële organisaties die gebruik maken van onbezoldigd vrijwilligerswerk om hun winstgevende doelstellingen te ondersteunen. De uitbreiding is bovendien mogelijk de voorbode van meer uitzonderingen waardoor de maatschappelijke en intrinsieke waarde van het vrijwilligerswerk zwaar onder druk zal komen te staan.

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2020-uitbreiding-wet.pdf>

4. Advies op het wetsvoorstel op 8 juli 2020 betreffende het verenigingswerk

De Commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft op 18 augustus 2020 aan de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) een advies gevraagd over het wetsvoorstel van 8 juli 2020 betreffende het verenigingswerk (ingediend door Mevrouw Tania De Jonge en de Heer Egbert Lachaert). De Raad heeft het wetsvoorstel in de eerste plaats bekeken vanuit de invalshoek van het vrijwilligerswerk en het statuut van de vrijwilliger en daarbij verwezen naar de verschillende omvangrijke adviezen van de HRV die hierover al zijn gepubliceerd.

De volgende aspecten komen hierbij aan bod:

- het gebruik van de term “verenigingswerk”;
- de fiscale en sociale aspecten van het nieuwe statuut;
- de lijst van de functies;
- de beperking van de duur van de prestaties op maandbasis en de maatregelen rond de bescherming van de verenigingswerker;
- de betaling van een vergoeding;
- de overgang naar verschillende statuten.

Het wetsvoorstel voorziet ook in twee wijzigingen aan de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. Het gaat hierbij om de voorwaarden waaronder het verenigingswerk en vrijwilligerswerk voor dezelfde organisatie kan worden gecombineerd (artikel 59) en de verwijzing voor de definitie van “feitelijke vereniging” naar artikel 1:6. § 1 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (artikel 60). De Raad kant zich niet tegen deze wijzigingen, maar pleit er uitdrukkelijk voor om de aanpassingen aan de vrijwilligerswet niet op te nemen in een wetsvoorstel rond verenigingswerk, maar in een aparte tekst die uitsluitend betrekking heeft op de vrijwilligerswet en andere aspecten van het vrijwilligerswerk. Het bepalen van wat onder “feitelijke vereniging” wordt verstaan, vraagt bovendien nog een grondig debat in de schoot van de HRV.

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2020-wetsvoorstel-verenigingswerk.pdf>

5. Advies over het vrijwilligerswerk georganiseerd door commerciële instellingen, tijdelijke verhoging van het jaarlijkse plafond voor de forfaitaire kostenvergoeding

Naar aanleiding van een aantal maatregelen die de nieuwe regering De Croo wil nemen op het vlak van het vrijwilligerswerk, heeft de Raad op eigen initiatief een advies gegeven. De HRV is verbaasd en betreurt het dat er aanpassingen aan de vrijwilligerswetgeving gebeuren met gevolgen voor het vrijwilligerswerk en dat de Raad opnieuw niet om advies werd gevraagd, nochtans sinds 2019 door de wet verplicht.

Het gaat hierbij om de volgende maatregelen:

- de tijdelijke uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers tot de organisaties die door de bevoegde overheid zijn erkend voor de bijstand aan en de zorg voor bejaarden en voor de opvang en de huisvesting van bejaarden in de private commerciële sector;
- de wijziging van het koninklijk besluit van 20 december 2018 tot verhoging van het jaarlijkse uitgavenplafond bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers voor bepaalde categorieën;
- de niet-verlenging van de vrijstelling van de verplichting tot kennisgeving aan het Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening voor tijdelijk werklozen die vrijwilligerswerk willen doen;
- de verlenging van het Fonds voor de Covid-19 vrijwilligers (Schadeloosstellingsfonds voor de vrijwilligers COVID-19-slachtoffers).

De tekst van dit advies vindt U op de volgende link:

<https://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2020-advies-vrijwilligerswerk.pdf>

Bijlage 1: de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2005070359&table_name=wet

Bijlage 2: het koninklijk besluit van 20 december 2018 tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2018/12/20/2018040765/justel>

Bijlage 3: de recente wetgevende teksten met betrekking tot het vrijwilligerswerk en de vrijwilligers

- Het koninklijk besluit nr. 24 van 20 mei 2020 tot tijdelijke uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers tot de organisaties die door de bevoegde overheid zijn erkend voor de bijstand aan en de zorg voor bejaarden en voor de opvang en de huisvesting van bejaarden in de private commerciële sector

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/05/20/2020202432/justel>

- Het koninklijk besluit nr. 22 van 4 juni 2020 tot oprichting van een Schadeloosstellingfonds voor de vrijwilligers COVID-19-slachtoffers

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/06/04/2020202544/justel>

- Het koninklijk besluit nr. 36 van 23 juni 2020 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 24 van 20 mei 2020 tot tijdelijke uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers tot de organisaties die door de bevoegde overheid zijn erkend voor de bijstand aan en de zorg voor bejaarden en voor de opvang en de huisvesting van bejaarden in de private commerciële sector

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/06/23/2020202811/justel>

- Het koninklijk besluit nr. 40 van 26 juni 2020 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 22 van 4 juni 2020 tot oprichting van een Schadeloosstellingfonds voor de vrijwilligers COVID-19-slachtoffers

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/06/26/2020202861/justel>

- Het ministerieel besluit van 30 juni 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/06/30/2020042036/justel>

- Het koninklijk besluit van 28 augustus 2020 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 december 2018 tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers voor bepaalde categorieën van vrijwilligers

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/08/28/2020203674/justel>

- Het Ministerieel besluit van 28 oktober 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/10/28/2020010455/justel>

- De wet van 20 december 2020 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de COVID-19-pandemie (1) Titel 4 - Sociale zaken

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2020/12/20/2020044510/justel>

- Het koninklijk besluit van 28 december 2020 tot aanpassing van diverse bepalingen inzake sociale zekerheid en vrijwilligerswerk in het kader van de bestrijding van de sociaal-economische gevolgen van de coronaviruspandemie Hoofdstuk 4

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2020/12/28/2020205619/justel>

Bijlage 4: De Samenstelling van de Hoge Raad voor Vrijwilligers

Effectieve franstalige leden

Inter-Environnement Bruxelles (Marie-Anne SWARTENBROEKX)
L'Union Francophone des Associations de Parents de l'Enseignement Catholique (Bernard HUBIEN)
La Ligue des familles (François CANNOOT)
L'Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes (Géraldine MAQUET)
L'Association des Centres culturels de la Communauté française de Belgique (Tatiana HAERLINGEN)
La Croix-Rouge de Belgique Com Francophone (Isabelle BROUWERS)
L'Association Interfédérale du Sport Francophone (Sylvie RONSSE)
Le Conseil de la Jeunesse Catholique (Joris FAKROUNE)
La Fédération Multisports Adaptés (Dounia ABCHIR)
Caritas (Emmeline ORBAN)

Plaatsvervangende franstalige leden

Relie-F (Mathilde SERRUYS)
Les Scouts (Carole MASSONNET)
L' Association interrégionale de Guidance et de la Santé (Eric LIAGRE)
Unessa (Benoît HALLET)

Effectieve nederlandstalige leden

Katholiek Onderwijs Vlaanderen (Els GOEMINNE)
De Ambrassade (Lisa FRANKEN)
Natuurpunt (Pieter BECUWE)
Vlaamse Ouderenraad (Myriam VAN DEN ABEELE)
11.11.11 (Simon VERREETH)
Vlaams Welzijnsverbond (Aagje FREDERICKX)
Rode Kruis Vlaanderen (Carmen MATHIJSSSEN)
Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (Eva HAMBACH)
Federatie sociaal-cultureel werk (Hannes RENGLÉ)
Vlaamse Sportfederatie (Lien BERTON)

Plaatsvervangend nederlandstalig lid

Gezinsbond (Gert VANDERHEYDEN)
Beweging.net (Jeroen LÉAERTS)
Nationaal Verbond Socialistische Mutualiteiten (Sarah VAN DEN BOGAERT)
Federatie van Sociale Ondernemingen (Ingrid DE KELVER)

Effectief duitstalig lid

Netwerk Ehrenamt (Jacques CLOTH)

Plaatsvervangend duitstalig lid

Kreativa Amel (Susanne VERPLANCKEN)

Deskundigen

Philippe ANDRIANNE

Michel DAVAGLE

Lesley HUSTINX

Dominique VERTÉ

Verantwoordelijke Uitgever
Christian Dekeyser

Online: D 2021/10.770/27

© 2021 HOGE RAAD VOOR VRIJWILLIGERS

Administratief Centrum Kruiduin
Finance Tower
Kruiduinlaan 50, bus 125
1000 Brussel

Tel.: 02 528 64 68
Fax.: 02 528 69 77

E-mail: christian.dekeyser@minsoc.fed.be
Website: www.hogeraadvrijwilligers.belgium.be